

årsrapport 2005

nifab
nasjonalt
informasjonssenter
for alternativ behandling

Nasjonalt informasjonssenter for alternativ behadling
v/NAFKAM
Det medisinske fakultet
Universitetet i Tromsø
9037 TROMSØ

Forord

Refleksjoner rund året som har gått

Nasjonalt informasjonssenter for alternativ behandling - NIFAB har i løpet av året fått eget navn og er derfor gått bort fra "infobank"-begrepet. Som en del av etableringsfasen er dette også et ledd i å finne vår egen organisasjonsmessige identitet. I løpet av 2005 ble det ansatt 3 nye medarbeidere, en faglig rådgiver og to informasjonskonsulenter.

Planleggings, kartleggings og implementeringsarbeidet for å opprette NIFAB har vist at det er et stort behov for beskrivende informasjon om alternativ behandling hos alle målgrupper.

Vi har i løpet av året møtt på en del utfordringer med hvordan vi kan omsette oppdraget til å gi verdi for brukerne. Målgruppen er hele den norske befolkning samt helsetjenesten. Informasjonen som presenteres skal være nøytral og objektiv. Med en så stor heterogen målgruppe vil informasjonen som presenteres være av beskrivende og av generell karakter, og således muligens redusere opplevd verdi for brukeren. Dette er et område vi vil evaluere etter oppstart for å se i hvilken grad informasjonstjenesten oppleves som verdifull og relevant for de som skal ta valg om alternativ behandling.

Det meste ligger nå til rette for at befolkningen vil kunne få tilgang til informasjonstjenesten i løpet av neste år. Samarbeid med de andre instansene som arbeider ut fra lovgivningen er etablert og fungerer svært bra. Samarbeidsklimaet med oppdragsgiver er også positivt og etableringsprosessen går som planlagt, om enn litt forsinket ut fra tidligere presenterte planer. Vi er imidlertid sikre på at informasjonstjenesten vil danne en god basis for å kunne bygge videre på i årene som kommer.

Are Gamst
Mars 2006

Innhold

1 Forord

2 Innhold

3 NIFABs visjon, virksomhetsidé, mål og strategi

4 Om årsrapporten

6 Organisering

7 Utførte oppgaver i 2005

8 Årsregnskap

NIFABs visjon, virksomhetsidé, mål og strategi

Visjon:
Nasjonalt informasjonssenter for alternativ behandling skal bli brukernes globale kunnskapsvalg innen alternativ behandling.

Virksomhetsidé:
Nasjonalt informasjonssenter for alternativ behandling skal være et nyskapende kunnskapsbasert informasjonssenter som gir nøytral og objektiv informasjon om alternativ behandling til norske og engelskspråklige brukergrupper.

Mål:
Nasjonalt informasjonssenter for alternativ behandling skal utvikle og lansere en kunnskapsportal innen alternativ behandling. Portalen har til hensikt å beskrive området alternativ behandling og gi kvalitetssikret, forsknings- og erfaringsbasert informasjon som skal presenteres på en måte som gir befolkningen/enkeltindividet mulighet til å ta overveide valg i forhold til egen helse, samt gi helsetjenesten god tilgang på informasjon om alternative behandlingsformer.

Nasjonalt informasjonssenter for alternativ behandling vil kontinuerlig videreutvikle og forbedre informasjonsinnholdet på bakgrunn av våre brukergruppers tilbakemeldinger.

Som en ikke-kommersiell del av kunnskaps-Norge har vi som oppgave å ivareta kommunikasjonsprosessen med brukerne på en profesjonell og etisk forsvarlig måte.

Overordnet strategi:
De viktigste oppgavene til nasjonalt informasjonssenter for alternativ behandling er å beskrive området alternativ behandling og gi kvalitetssikret informasjon som har til hensikt:

- å gi befolkningen mulighet til å ta overveide valg om alternativ behandling
- å gi helsetjenesten god tilgang på informasjon om alternative behandlingsformer

Nøkkelen til måloppnåelse er avhengig av god kvalitet på innhold og høy bruksverdi for brukergruppene.

Nasjonalt informasjonssenter for alternativ behandling har utformet retningslinjer for hvordan kvalitetssikringen skal gjennomføres. Disse vil være under kontinuerlig evaluering og vil endres om nødvendig. For å sikre og kontinuerlig forbedre kvaliteten på informasjonen som presenteres nedsettes et fagnettverk. Fagnettverket skal vurdere om informasjonen som presenteres kan ansees som beskrivende, dekkende, korrekt, balansert/nøytral og relevant.

I samhandling med målgrupper skal vi stimulere til pålitelige og relevante opplysninger som kan benyttes som beslutningsgrunnlag for de som skal ta et valg om bruk av alternativ behandling. Vi skal verken fremme eller hemme ulike former for alternativ behandling eller utøvere, men søke å gi så balansert informasjon som mulig. For å avdekke hvorvidt brukergrupper finner det de søker etter hos Nasjonalt informasjonssenter for alternativ behandling vil det utføres piloteringer og brukerundersøkelser og –evalueringer.

Nasjonalt informasjonssenter for alternativ behandling skal videre arbeide for å gjøre informasjonssenteret så tilgjengelig som mulig for våre målgrupper. Internett er vår viktigste formidlingskanal, men også andre kontaktflater vil bli tatt i bruk avhengig av målgruppe og formål.

Helse og omsorgsmyndighetene i Norge er de viktigste oppdragsgiverne for Nasjonalt informasjonssenter for alternativ behandling og vi skal bidra i realiseringen av offentlige handlingsplaner innenfor dette fagfeltet.

Om årsrapporten

Dette dokumentet har til hensikt å gi en oversikt over prosessen med å etablere Nasjonalt informasjonssenter for alternativ behandling (NIFAB) og det som har skjedd i løpet av 2005.

Oppdrag og historikk

Oppdrag og tildelinger

Regjeringen har bestemt at det skal opprettes en "informasjonsbank" innen alternativ behandling. Målet med denne er å gi kvalitetssikret informasjon om alternativ behandling for prioriterte målgrupper. Prioriterte målgrupper er potensielle brukere av alternativ behandling og helsepersonell.

17.12.2003
I brev fra Det Kongelige Helsedepartementet 17.12.2003 stiller departementet til disposisjon for Nasjonalt forskningssenter innen komplementær og alternativ medisin (NAFKAM) inntil 200 000 kroner til arbeid knyttet til planlegging og etablering av en informasjonsbank.

27.10.2004
I brev fra Det Kongelige Helsedepartementet 27.10.2004 stiller departementet til disposisjon for Nasjonalt forskningssenter innen komplementær og alternativ medisin (NAFKAM) inntil 500 000 kroner til videre arbeid med å etablere informasjonsbanken. Departementet ber NAFKAM følge opp dette arbeidet ved blant annet å engasjere en person som får hovedansvar for utvikling og framdrift av det videre arbeid med etableringen.

10.05.2005
I brev fra Det Kongelige Helse- og omsorgsdepartement 10.05.2005 stiller departementet til disposisjon for Nasjonalt forskningssenter innen komplementær og alternativ medisin (NAFKAM) inntil 2 200 000 kroner til videre arbeid med å etablere informasjonsbanken om alternativ behandling. Bevilgningen skal benyttes som ledd i oppfølging av *Ot.prp. nr. 27 (2002-2003) Om lov om alternativ behandling av sykdom mv.*, og i tråd med premisser nedfelt i dokumenter oversendt departementet.

Historikk

NOU 1998:21 og NAFKAM
Siden 1980-tallet er det blitt lagt frem en rekke offentlige dokumenter der en blant annet understreker behovet for å gi alternativ medisin en større plass i helsefremmende og forebyggende arbeid. Aarbakkeutvalges innstilling som ble lagt frem i 1998 (NOU 1998:21), representerte en milepæl i forhold til denne utviklingen. Utvalgets oppdrag var å utrede ulike sider ved alternativ medisin. Det konkluderte med at det er behov både for mer forskning og for kvalitetssikring av forskningen. I utredningen blir det foreslått at det tilrettelegges for et vitenskapelig forskningsmiljø, i form av et senter for alternativmedisinsk forskning ved ett av universitetene. Etter avgivelsen tok Norges Forskningsråd initiativ til å etablere et forskningssenter som beskrevet i Aarbakkeutvalgets utredning. Nasjonalt forskningssenter innen komplementær og alternativ medisin (NAFKAM) ble i 2000 etablert ved Universitetet i Tromsø.

Ot.prp. nr. 27 (2002-2003) Om lov om alternativ behandling av sykdom mv.
I desember 2002 ble tilrådning fra Helsedepartementet godkjent i statsråd. *Ot.prp. nr. 27 (2002-2003) Om lov om alternativ behandling av sykdom mv.* har som siktemål å etablere et modernisert rammeverk for alternativ behandling i Norge. Dette skal ivareta hensynet til pasientenes valgfrihet og sikkerhet, og legge til rette for en tilnærming mellom helsetjenesten og alternativ behandling basert på ryddighet og redelighet. Med proposisjonen ønsket Regjeringen å fremlegge sin samlede tilnærming til feltet alternativ behandling. Dette innebærer både forslag til rettslig regulering og tiltak av utenomrettslig karakter.

Lov om alternativ behandling av sykdom
Lov om alternativ behandling av sykdom mv. trådte i kraft 01.01.2004 samtidig som kvaksalverloven ble opphevet (lov 19. juni 1936 nr. 9 om innskrenkning i adgangen for den som ikke er helsepersonell til å ta syke i kur).

Tiltak av utenomrettslig karakter – blant annet "Infobanken"
Tiltak av utenomrettslig karakter foreslått av departementet var økt satsing på forsknings- og samarbeidsprosjekter, opprettelse av en egen informasjonsbank og opprettelse av et kontaktforum mellom organisasjoner av alternative behandlere, brukerorganisasjoner og myndighetene. Videre foreslo departementet å utrede behandlingsformene naprapati og osteopati med henblikk på autorisasjon, samt utrede eksisterende utdanninger innen akupunktur og homøopati.

Planlegging og etablering av en informasjonsbank innen alternativ behandling
Prosessen med å planlegge og etablere informasjonsbanken kan kort oppsummeres i to faser:

- Fase 1 Kartlegging av behov og interessenter
- Fase 2 Videre planlegging og etablering

Første del av planleggingsfasen av informasjonsbanken startet høsten 2003. Det var NAFKAM på oppdrag fra Helse- og omsorgsdepartementet som i denne fasen hadde ansvaret for planleggingsprosessen. Den videre planleggingen og etablering ble så videreført fra slutten av 2004 og inn i 2005 hvor det ble engasjert en egen ressurs til arbeid med informasjonsbanken.

Fase 1 - desember 2003 - mars 2004: Kartlegging av behov og interessenter
I desember 2003 fikk NAFKAM i oppdrag av Helse- og omsorgsdepartementet (HOD)[1] å begynne planleggingen av en "informasjonsbank" om alternativ behandling. NAFKAM leide inn to eksterne konsulentselskap, iMed og Invenia, for å gjøre et kartleggingsarbeid av interessenter, målgrupper og befolkningens behov for informasjon. Fra NAFKAM sin side fungerte Are Gamst som koordinator og kontaktperson i denne kartleggingsfasen. Dette arbeidet pågikk i tidsrommet mellom januar og mars 2003. Metoden som ble brukt for å hente inn informasjon om interessenter, målgrupper og befolkningens behov for informasjon var å samle rundt 20 representanter for ulike brukergrupper og interessenter til en workshop. Resultatet av denne workshopen ble samlet i et plandokument[2] som dannet grunnlaget for den videre planleggingen.

Fase 2 - desember 2004 - desember 2005: Videre planlegging og implementering
I desember 2004 fikk NAFKAM bevilget ytterligere midler fra Helse- og omsorgsdepartementet og fikk i oppdrag å fortsette den videre planleggingen av tjenesten[3]. Are Gamst ved NAFKAM ble ansatt på engasjement i 100 % stilling, og har i løpet av 2005 arbeidet med det videre planleggings- og implementeringsarbeidet. For øvrig informasjon om utførte oppgaver i 2005, se under punkt 8.

1) Oppdragsbrev fra HOD datert 17.12.2003
2) *Informasjonsbanken innen alternativ behandling – Underlag for anbud Fase 2* 12.03.04
3) Oppdragsbrev fra HOD datert 27.10.04

Organisering

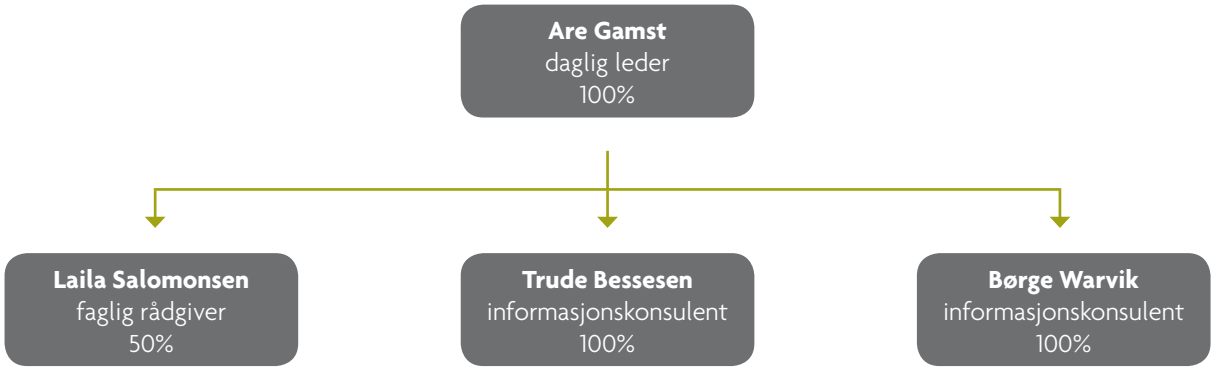
NIFAB har i 2005 vært organisert som et prosjekt ved NAFKAM. NAFKAM er organisert som et senter direkte under Det medisinske fakultet ved Universitetet i Tromsø. HOD er oppdragsgiver, eier og fullfinansierer av NIFAB.

Følgende figur illustrerer NIFAB's organisering i 2005:

NIFAB's styre
Helse- og omsorgsdepartementet har besluttet å fungere som styre i kraft av sin rolle som oppdragsgiver, eier og fullfinansierer av NIFAB i planleggings- og implementeringsperioden frem til NIFAB's videre organisering er klarlagt. Det skal så opprettes et styre med representanter fra ulike interessegrupper.

Ansatte
Det er i løpet av 2005 ansatt 2 informasjonskonsulenter i 100 % stilling, samt en faglig rådgiver i 50 % stilling. Følgende figur viser NIFAB's organisasjon ved årsskiftet:

Utførte oppgaver i 2005

Oppgavene som NIFAB har utført i løpet av 2005 kan deles inn i samme kategorier som er presenter i NIFABs målstruktur. Disse er områdene *Økonomi, Organisasjon, Kunnskap og Kvalitet og Bruker og Marked.*

Økonomi

- Utarbeidelse av og aksept for strategiplan for 2005 av NAFKAM og HOD
- Utarbeidelse av og aksept for budsjett for 2005 av NAFKAM og HOD
- Implementering av strategi ift. budsjett
- Implementering av Agresso økonomisystem
- Innføring av internt "dag-til-dag regnskap" for full økonomistyring
- Månedlig rapportering til NAFKAM og Helse- og omsorgsdepartementet om status for fremdrift, inkludert risikomatrise, forsinkelser, tiltak, endringer i forhold til opprinnelig plan, samt regnskap for foregående måned
- Utarbeidelse av budsjett for 2006
- Innkjøp av fysisk infrastruktur
- Innkjøp av teknisk infrastruktur

Organisasjon

- Ansettelse av medarbeidere (2,5 stillinger)
- Opplæring av medarbeidere
- Interne workshops for eierskap til prosjektet
- Utvikling og videreutvikling av virksomhetsplaner frem til oppstart
- Planlegging, klargjøring og ferdigstilling av lokaler
- Deltagelse på ulike samarbeidsmøter [i], samt kurs ved Universitetet i Tromsø
- Initiering av avklaring med NAFKAM for videre organisering

Kunnskap og kvalitet

- Utvikling av teknisk kravspesifikasjon for tekniske løsninger, kartlegging av leverandører, anbudsrunder og kjøp av disse
- Anbudsrunde, evaluering av tilbud, innkjøp & kontraktsignering teknisk løsning
- Anbudsrunde, evaluering av tilbud, innkjøp & kontraktsignering driftspartner
- Utarbeidelse av kravspesifikasjon for utvikling av visuell identitet og grafisk profil
- Anbudsrunde, evaluering av tilbud for utvikling av visuell identitet og grafisk profil
- Arbeid med utvikling av mal for beskrivelse av behandlingsformer og annet innhold
- Planlegging av et fagnettverk for kvalitetssikring av informasjon produsert av NIFAB
- Vurdering av mulighet for innkjøp av rettigheter fra andre informasjonstjenester innen alternativ behandling

Bruker og Marked

- Deltagelse på seminarer, konferanser, symposier [ii]
- Møter med aktuelle aktører og samarbeidspartnere. NIFAB har i løpet av 2005 hatt innledende møter eller initiert kontakt med ulike aktører både nasjonalt og internasjonalt for å lære av deres erfaringer med å starte opp tilsvarende informasjonstjenester.
- Startet utvikling av markedsplan
- Initiering innkjøp ekstern tjeneste for visuell identitet og grafisk profilpakke
- Utredning for, og avklaring av navn for Nasjonalt informasjonssenter for alternativ behandling NIFAB
- Søk og innkjøp av domenenavn

i, ii: se siste side

Årsregnskap 2005

Aktivitet	Budsjett 2005	Regnskap 2005	Årsverk 2005
Administrasjon (personell)	1 050 000,00	901 393,33	1,36
Administrasjon (drift)	1 178 561,43	1 211 238,44	
Samarbeid med fagmiljøer	40 000,00	49 466,42	0,09
Nettverksbygging KAM-miljøet	40 000,00	49 466,42	0,09
Informasjon	40 000,00	49 466,42	0,09
Eksterne oppdrag			
Tilskudd til mindre prosjekter			
Totalsum	2 348 561,43	2 261 031,03	1,63
Inntekter			
Helse- og omsorgsdepartementet	2 200 000,00	2 200 000,00	
Saldo overført fra forrige år (NIFAB)	148 561,43	148 561,43	
Totale inntekter	2 348 561,43	2 348 561,43	
Balanse	0,00	87 530,40	

Sluttnoter

i) Deltakelse på følgende møter:
NAFKAM (jevnlige møter), Helse- og omsorgsdepartementet (jevnlige møter), Brønnøysundsregisteret, Cochrane, Oslo, Kreftforeningens komplementærutvalg, Kunnskapssenteret, ViFAB, andre aktører i statsforvaltningen, NCCAM, Washington DC (samt møte i Exeter), The Samueli Institute, Washington DC, møte med infotjenester i Exeter: PasseportSanté (Canada), CAMbase (Tyskl), NCCAM (USA), Kurs Doculive UiTØ.

ii) Deltakelse på seminar, konferanser, symposier:
NAFKAM's forskninsseminar februar 2005, The 3rd American Samueli Symposium: Toward Optimal Healing Environments in Health Care, Koordineringsmøte i Sosial- og helsedirektoratet i 13. mai, Konferanse om Komplementær Kreftbehandling 2.-4. juni (Kreftforeningen), Kontaktforum 31. august (v/SABORG, Shdir), koordineringsmøte i Sosial- og helsedirektoratet 20 oktober, 3rd International Whole System Workshop, Sommarøy, 12th Annual Symposium on Complementary Health Care, Exeter, NSH konferanse om Alternativ Medisin og Skolemedisin 29-30 september, Tromsø, NAFKAM's internseminar november.

årsrapport 2005

nifab
nasjonalt
informasjonssenter
for alternativ behandling